Kombinasjonsbibliotek uten avtale

Når vi melder fra til skolene om manglende statistikk, svarer flere at de bruker folkebiblioteket som kombinasjonsbibliotek eller som skolebibliotek og derfor ikke skal levere statistikk. Problemet er imidlertid at det i disse tilfellene ikke finnes noen form for samarbeidsavtale om kombinasjonsbibliotek eller folkebiblioteket brukt som skolebibliotek. Et kombinasjonsbibliotek er et forhold mellom to eller flere parter. Partene bidrar enten med lokaler, samlinger, kompetanse eller driftsmidler eller partene deler på dette. Et folkebibliotek kan ikke erstatte et skolebibliotek, fordi det ikke er tilrettelagt for undervisningsbruk. I følge Opplæringsloven skal elevene ha tilgang til bibliotek i skoletida. Dersom det ikke er i skolebygget skal det ikke være lengre unna enn at det lett kan nås, og det skal være tilrettelagt for skolebruk. I de tilfellene skolene inngår i et kombinasjonsbibliotek, skal de også levere noen statistikkopplysninger.

Statistikken for 2007 viser at i to av tilfellene hvor det oppgis at ungdomsskolen bruker folkebiblioteket som skolebibliotek, er folkebiblioteket stengt en dag per uke. I det ene av disse tilfellene ligger folkebiblioteket en kilometer unna ungdomsskolen, noe som regnes som lang avstand når biblioteket skal være tilgjengelig for elevene i skoletida. Det at biblioteket er stengt en dag i uka er heller ikke tilfredsstillende ut fra Opplæringslovens krav om tilgjengelighet. I begge disse tilfellene er det relativt store skoler det er snakk om. Vi er kjent med at folkebibliotekene i disse to tilfellene yter god service, men at de ikke oppfatter seg verken som kombinasjonsbibliotek eller skolebibliotek, og de har heller ikke fått tilstrekkelige ressurser for å være det. Ut fra statistikkene som disse to folkebibliotekene har levert for 2007 er det heller ikke merket av for om det er inngått samarbeidsavtale mellom folkebiblioteket og den aktuelle skolen. Den ene kommunen har ikke samarbeidsavtale med grunnskolen i det hele tatt. I det ene tilfellet er skolens bruk av folkebiblioteket en belastning på folkebiblioteket og dette går ut over andre brukere ved biblioteket, noe som er dokumentert gjennom en studentoppgave ved universitetet i Tromsø.

Et tredje tilfelle, som også handler om en ungdomsskole, har ikke skolen vært særlig positivt innstilt overfor folkebiblioteket til å inngå en samarbeidsavtale. Det er da underlig at det som begrunnelse for ikke å levere statistikk oppgis at de bruker folkebiblioteket som kombinasjonsbibliotek. Vi er kjent med at det ikke kommer noe ressurser fra skolen til folkebiblioteket på stedet.

I de tre tilfellene over ser vi at skolene velger å forholde seg til folkebiblioteket som om det er et kombinasjonsbibliotek eller skolebibliotek uten å inngå i et samarbeid med de forpliktelsene det medfører, som blant anna å levere inn oversikt over skolens aktiviteter i løpet av året. Det er underlig at dette fortsetter. Skoleledere som er pedagogisk ansvarlige og derfor også ansvarlige for å sørge for at skolen har et godt bibliotektilbud til elevene, forsømmer her sine oppgaver.

Et fjerde tilfelle var et kombinasjonsbibliotek, men da folkebiblioteket flytta ut var det lite igjen av skolens del – rett og slett fordi skolen hadde bidratt med svært lite. Denne skolen har derfor ikke levert statistikk de siste åra, fordi de ikke har hatt noe skolebibliotek å levere statistikk fra. Etter det vi forstår vil det komme statistikk for 2008.

Et femte tilfelle leverer verken barne- eller ungdomsskolen på stedet statistikk, fordi de bruker folkebiblioteket. De er sågar blitt strøket av lista som ABM-utvikling bruker over skoler i kommunene, noe som er høyst merkverdig. Dette blei tatt opp med ABM-utvikling i fjor. De

svarte at siden skolene ikke hadde registrerte samlinger, skulle de ikke levere statistikk. Et skolebibliotektilbud til grunnskoleelevene er langt mer enn ei registrert samling, og det er først og fremst tilbudet elvene får som det er interessant å se på. I denne kommunen er det ikke inngått samarbeidsavtale, men folkebiblioteket yter god service til skolene og partene samarbeider godt.

Da fylkesbiblioteket i si tid purra på skolebibliotekstatistikken for 2005, fikk vi fra en skole svar om at deres folkebibliotek fungerte som skolebibliotek. Av statistikken for folkebiblioteket, som var levert tidligere på vinteren, gikk det ikke fram at det var inngått noen samarbeidsavtale mellom skolen og folkebiblioteket. Høsten 2005 hadde kommunestyret imidlertid bestemt at slik skulle det være. Vedtaket var i seg sjøl ikke så riv ruskende galt, men det nødvendige forarbeidet for at et slikt vedtak kunne fattes mangla fullstendig. De to partene hadde ikke hatt mulighet til å gjennomgå en prosess hvor de kunne diskutere hvilke forpliktelser de skulle ha i forhold til hverandre. Samarbeidsavtalen er etter hvert kommet på plass, men arbeidet med å tilrettelegge i folkebiblioteket for skolens daglige bruk er ennå ikke ferdig.

Vi ser også at en kommune som alltid har hatt god orden på statistikkinnlevering og sine bibliotek, ikke har levert for 2007. Dette har sammenheng med at biblioteksjefen har slutta og det er verken folkebibliotektilbud eller skolebibliotektilbud i denne kommunen for tida, noe som er bestemt av kommunestyret.

Eksemplene over viser at det er mangel på kunnskap om skolebibliotek og hva slags tilbud det skal være til elevene. Dette gjelder dessverre også innafor skolesektoren. Folkebibliotekene har sin drift og yter service til alle innbyggerne, men har ingen særskilt forpliktelse overfor skolene. Dersom det er ønskelig at folkebiblioteket skal ta seg av skolebibliotektilbudet, må det legges til rette for det gjennom prosesser som ivaretar interessene til både skolen og folkebiblioteket. Dessuten må det fattes politisk vedtak om at det skal være kombinasjonsbibliotek, men det kan først skje etter en grundig saksforberedelse hvor begge partene har vært involvert.

En strategi for å bedre skolebibliotektilbudet til mange elever vil være å arbeide for gode samarbeidsavtaler, men også gode kombinasjonsløsninger i flere kommuner i Troms.